

JAKIE WYMAGANIA NALEŻY STAWIAĆ PRZY ZAKUPIE URZĄDZEŃ ZABAWOWYCH

Place zabaw stanowią istotny element przestrzeni publicznej. Powinny one w estetyczny sposób komponować się z wybranym założeniem architektonicznym, służyć funkcjom użytecznym, związanym z rozwijaniem sprawności fizycznej najmłodszych, a przede wszystkim zachęcać do beztrudnej zabawy. Podkreślić tutaj należy słowo „beztrudnej”, bo każdy plac zabaw musi pozostawać w zgodzie z normami bezpieczeństwa i tylko wtedy pozwoli on dzieciom radośnie korzystać z przeznaczonych dla nich urządzeń, a rodzicom nadzorować postępy swoich pociech w pokonywaniu kolejnych trudności. Dlatego właśnie decyzja o zakupie urządzeń na plac zabaw nie jest taka prosta, jakby na pierwszy rzut oka mogło się wydawać. Dotyczy to zarówno sytuacji gdy zakup będzie następował w formie przetargowej /np. gminy/, jak i w formie zamówienia /np. developerzy/. Jest jasne, że podstawą decyzji jest dostępny budżet, ale zaraz dalej powinny być brane pod uwagę kwestie bezpieczeństwa, funkcjonalności, jakości, estetyki. Ponieważ na rynku istnieje wiele firm, należy również tak stawiać wymagania, aby wybrana firma zapewniała wieloletnie, bezpieczne użytkowanie placu zabaw. Biorąc pod uwagę powyższe kwestie postaramy się wyjaśnić, jak w prosty sposób przygotować zamówienie urządzeń na plac zabaw. Odnosi się to przede wszystkim do urządzeń drewnianych, ale wiele przedstawionych aspektów pozostaje aktualnych dla każdego rodzaju urządzeń zabawowych.

Etap 0 – Dla jakiej grupy wiekowej jest plac zabaw

Zanim przystąpimy do wyboru urządzeń na plac zabaw musimy zastanowić się dla jakiej grupy wiekowej dzieci ma być plac zabaw, ponieważ inną sprawność ruchową mają małe dzieci, a inną dzieci starsze, które potrzebują wyzwań. Polska norma PN-1176, dotycząca bezpieczeństwa placów zabaw, rozróżnia dwa pojęcia dostępu do urządzeń zabawowych: tzw. **łatwy dostęp i trudny dostęp**. Łatwy dostęp jest na przykład przy połączeniu poziomym gruntu z podłogą wieży wszelkiego rodzaju schodkami, albo trapem o łagodnym nachyleniu /kątem nachylenia nie większym niż 38 stopni/, a trudny - przy połączeniu poziomym gruntu z podłogą wieży drabinką, której pierwszy szczebel jest na wysokości min. 40 cm.

Plac dla najmłodszych – ta grupa użytkowników wymaga, aby urządzenia były łatwo dostępne /wejscie na zestaw zabawowy nie powinno sprawiać im kłopotu/ i jednocześnie muszą być dla nich bezpieczne /**wszędzie tam gdzie dziecko może wypaść urządzenie musi posiadać barierki**/. Ma to podwójne znaczenie, po pierwsze pozwala dzieciom samodzielnie „zdobywać” zestaw, a po drugie pozwala rodzicom i opiekunom cieszyć się z ich samodzielności.

Plac zabaw dla dzieci starszych – ta grupa użytkowników jest bardziej wymagająca, ponieważ młodzi ludzie lubią wyzwania. Dlatego przy wyborze urządzeń dla dzieci starszych wybierajmy np. urządzenia wspinaczkowe, o trudnym dostępie, a w zestawach zabawowych możemy nie stosować barier. Wystarczy wtedy pojedyncza osłona, pod którą dzieci mogą przejść i zeskoczyć na bezpieczną nawierzchnię.

Zastosowanie w zestawie zabawowym łatwego dostępu i nie zamontowanie w 100 % barier /tzn., że dziecko może wypaść na nawierzchnię/ jest niezgodne z normami i niebezpieczne dla małych dzieci. Na placu zabaw można oczywiście zaprojektować zarówno urządzenia dla dzieci młodszych i starszych, proszę jednak pamiętać, aby były to osobne urządzenia, a nie kombinacja jednego zestawu zabawowego z łatwym i trudnym dostępem - dzięki takiemu podziałowi możemy znacznie obniżyć ilość wypadków na placach zabaw i późniejszych roszczeń opiekunów. Oczywiście należy zauważyć, że niektóre urządzenia posiadają jednoznacznie zdefiniowany dostęp z racji ich konstrukcji, np. bujaki są tylko o trudnym dostępie.

Etap I – Wybór urządzeń

Każde urządzenie zabawowe, zgodnie z normą PN-EN 1176, ma przypisaną tzw. powierzchnię zderzenia, na której nie może się nic znajdować. Dla większości urządzeń zabawowych powierzchnie zderzenia mogą na siebie nachodzić, wyjątkiem są zjeżdżalnie, huśtawki, karuzele, kolejki linowe. Precyzyjne informacje na ten temat można znaleźć w przytoczonych normach.

Zatem podstawową kwestią przy wyborze urządzeń jest powierzchnia, jaką dysponujemy na plac zabaw. Urządzenia muszą się na tej powierzchni zmieścić „bezpiecznie”. Zwykle wyboru urządzeń dokonujemy we współpracy z projektantem, który na projekcie rozmieszcza urządzenia i nanosi przypisane im powierzchnie zderzenia.

Patrząc na już powstałe place zabaw często mamy wrażenie, że są puste, że dzieci się na nich nudzą, dlatego zachęcamy Państwa wyboru takich urządzeń, które zachęcałyby dzieci do aktywności fizycznej. W przypadku urządzeń pojedynczych, wybierajmy urządzenia dynamiczne: huśtawki, bujaki, kolejki linowe, a w przypadku zestawów zabawowych – wybierajmy zestawy z wieloma funkcjami, które dla dzieci stanowią wyzwania, albo sami spróbujmy stworzyć taki zestaw, który będzie atrakcyjny dla dzieci. Pomocne w tworzeniu takich zestawów są „systemy”, jakie wiele firm proponuje. Największą zaletą jest to, że tak stworzony zestaw będzie posiadał certyfikat bezpieczeństwa PN-EN 1176 i można go dostosować do posiadanej do zagospodarowania powierzchni.

Zazwyczaj elementy składowe różnych modułowych systemów są podzielone na kilka grup, a każda grupa to zbiór elementów o tych samych funkcjach. Przykładowe grupy to: Płaszczyzny, Drabinki skośne, Pomosty, Wejścia, Zejścia, Zjeżdżalnie, Wieże, Podesty, Urządzenia pomocnicze. Konstruowanie zestawów w oparciu o modułowe systemy dokonuje się poprzez wybór odpowiednich elementów z prezentowanych powyżej grup oraz przestrzegając ogólnych zasad projektowania. Wizualizacje wybranej kombinacji modułów może też zrobić firma posiadająca system.

Reasumując, jeśli już dokonaliśmy wyboru, z istniejących na rynku urządzeń zabawowych, to przykładowe wizualizacje są znane. Wtedy ich **opis funkcjonalny** w procedurach przetargowych, i innych, kiedy chcemy pozyskać najkorzystniejszą ofertę, nie tylko pod kątem ceny, powinien zawierać:

- wymagania funkcjonalne dla tych urządzeń napisane w formie jasnej, ale o takim stopniu szczegółowości, aby umożliwić składanie ofert równoważnych;
- wymóg spełnienia kryterium mieszczącego się urządzeń w powierzchniach zderzenia podanych w projekcie.

Określanie szczegółowych wymiarów w specyfikacji, często w formie wymiarów sześciangu opisującego urządzenie, skutkuje tym, że część oferentów podaje dokładnie takie wymiary, ale w rzeczywistości są one inne, a to nie gwarantuje, że wymiary powierzchni zderzenia, przewidziane w projekcie, zostaną zachowane. Dlatego oferent powinien zapewnić, że przedstawione urządzenia równoważne (w całości) zachowują te powierzchnie – po realizacji w prosty sposób można to sprawdzić;

- Opcjonalnie – aspekty estetyczne (np. wieża z dachem lub bez, określona kolorystyka, itd.,).

Etap II – Huśtawka huśtawce nie jest równa

W chwili obecnej na naszym rynku znaleźć można wielu producentów różnorodnych urządzeń zabawowych, a także firm zajmujących się budową placów zabaw. Wybór na pewno nie jest więc łatwy. Trzeba mieć na uwadze, że czasem można trafić na wykonawców, którzy w zakresie projektowania placów zabaw i kwestii bezpieczeństwa, mają bardzo małe lub nawet zerowe doświadczenie i wiedzę. Dlatego bardzo ważne jest zwracanie uwagi na detale konstrukcyjne urządzeń na placach zabaw i wynikające z nich różnice pomiędzy wykonawcami. Warunkują one bowiem jakość i trwałość rozwiązań oraz mają pierwszorzędne znaczenie. Proszę pamiętać, że jeśli napiszemy w specyfikacji „huśtawka podwójna”, nie podając jej parametrów jakościowych i wymiarowych, możemy otrzymać produkt inny niż zakładaliśmy. Ponieważ jak wiele firm na rynku, tak wiele rozwiązań. I tak - solidny, duży zestaw zabawowy, czy mały niestabilny wykonany ze słabego materiału, to ciągle jest „zestaw zabawowy”, dlatego bardzo ważny jest opis zastosowanej technologii. Poniżej przedstawiamy podstawowe kryteria oraz możliwe opcje wykonania :

Rodzaj drewna: a/ drewno rdzeniowe – najslabsze; b/ drewno klejone ; c/ drewno bezrdzeniowe – polecane ze względu na korzystne parametry jakości do ceny surowca; stosunkowo za niewielką dopłatą można zastosować drewno modrzewiowe o ponad dwukrotnie większej trwałości niż drewno sosnowe,

Kształt drewna: a/ przekrój kwadratowy - np. 95x95 mm; b/ przekrój okrągły - np. fi 100 mm, 120 mm,

Poszycia dachów i barier: a/ drewniane; b/ z wodoodpornej sklejki laminowanej; c/ z płyty HPL,

Konstrukcje dachów i barier: a/ oparte na łączeniu samych płyt bez konstrukcji nośnej - najslabsze; b/ konstrukcja drewniana; c/ konstrukcja z rur stalowych /np. fi 30/ ocynkowanych ogniowo,

Podłogi: a/ ze sklejki z powierzchnią antypoślizgową; b/ z desek ryflowanych /antypoślizgowe/, Podłogi wież mogą być o wymiarach 1x1m, albo 1,2x1,2 m /wtedy całe zestawy są większe/,

Belka górna huśtawek wahadłowych: a/ drewniana – niepolecana b/ stalowa ocynkowana ogniowo,

Ślizgi: a/ z laminatu; b/ dół z blachy nierdzewnej, boki plastikowe; c/ w całości ze stali nierdzewnej – polecane z uwagi na wytrzymałość i elegancki wygląd,

Uwaga: Wszystkie elementy stalowe /wraz z podstawami w gruncie/ powinny być cynkowane ogniowo, a dopiero po ocynkowaniu - malowane proszkowo. Ze względów estetycznych malowanie proszkowe nie jest polecane, bowiem w trakcie eksploatacji jest ścierane. Należy pamiętać, aby przy urządzeniach wykonanych z „okrągłaków”, były zastosowane dystanse zapobiegające zakleszczeniu odzieży /guzików/.

Etap III – potwierdzone bezpieczeństwo

Pamiętać należy, że odpowiedzialność za ewentualne wypadki na placu zabaw ponosi Zarządca, dlatego tak ważne jest wybieranie urządzeń certyfikowanych przez jednostki akredytowane przy Polskim Centrum Akredytacji /takie jednostki to: INSTYTUT SPORTU, COBRABID-BBC, URZĄD DOZORU TECHNICZNEGO, TÜV RHEINLAND POLSKA, INSTYTUT NADZORU TECHNICZNEGO, OBAC, POLSKIE CENTRUM BADAŃ I AKREDYTACJI/. Inne firmy wykonujące certyfikacje nie są tak wiarygodne i mogą uchodzić jedynie za firmy doradcze. Akredytowane firmy bezsprzecznie mogą potwierdzić zgodność urządzeń zabawowych z obowiązującymi normami, dlatego należy żądać załączenia certyfikatów na zgodność z normami na etapie składania ofert.

Etap IV – nie zamawiamy „kota w worku”

Często, szczególnie w procedurach przetargowych, nie są wymagane **konkretne** wizualizacje proponowanych urządzeń zabawowych, a wielka szkoda. Wiele firm startuje wtedy do przetargu podając tylko cenę, a po ewentualnej wygranej – wykonują urządzenia w byle jaki sposób dostosowując się do opisu zamówienia.

Drogą, która pozwoli na uzyskanie od wykonawcy precyzyjnej informacji, jaki produkt dostarczy, jest żądanie od niego przedstawienia wizualizacji lub kart technicznych tych produktów wraz z kopią certyfikatów. Należy zwrócić uwagę na to, żeby wizualizacje, czy też karty techniczne, nie były kopią wizualizacji produktów przedstawionych przez zamawiającego w SIWZ, ale obrazowały produkty, które wykonawca faktycznie oferuje i zobowiązuje się dostarczyć na plac. Proszę pamiętać, że ustawa Prawo Zamówień Publicznych daje nam prawo żądania tych dokumentów, a w razie wątpliwości, co do ich autentyczności, możemy domagać się wyjaśnień od wykonawcy. Jeśli przedstawia on wizualizacje produktów innych firm, to zawsze powstaje wątpliwość, czy dostarczy nam wyroby tych właśnie firm. W tym przypadku zamawiający ma prawo dopytać, czy wykonawca zamierza zakupić te urządzenia u ich producenta. Pozwoli to Państwu na odrzucenie ofert tych wykonawców, którzy proponują urządzenia nie posiadające certyfikatów lub niezgodne ze stawianymi im wymogami jakościowymi. Poza tym „preparowanie” dokumentów na potrzeby przetargu stanowi przestępstwo tzw. oszustwa przetargowego, określone w art. 297 § 1 w związku z art. 305 ustawy z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny /Wyrok SN z 17. października 2006, sygn. Akt WA 28/2006/.

Etap V – „zaprojektuj i zbuduj”

Formuła „zaprojektuj i zbuduj” została rozpowszechniona dla placów zabaw w programie „Radosna Szkoła”. Z powodzeniem jednak ten rodzaj zamówienia można stosować dużo szerzej. Program funkcjonalno-użytkowy dla takich inwestycji jest prosty. Wystarczy mapa terenu, właściwy opis wybranych urządzeń (ewentualnie wraz z poglądowymi wizualizacjami), oszacowanie, że wybrane urządzenia zmieszczą się na danym terenie, wybór rodzaju i oszacowanie rozmiaru powierzchni zderzenia. Kluczowe dla tej metody jest określenie funkcji urządzeń i technologii zgodnie z wytycznymi podanymi w tym artykule. Wszystkie większe firmy, budujące place zabaw, współpracują z wyspecjalizowanymi biurami projektów, albo mają zatrudnionych architektów. Realizacja budowy placów zabaw będzie wtedy dużo szybsza niż tradycyjna droga – najpierw projekt, a potem budowa.

Wytyczne przedstawione w powyższym artykule w precyzyjny sposób szeregują i odnoszą się do poszczególnych problemów, które pojawiają się przy projektowaniu placów zabaw i tworzeniu specyfikacji przetargowych (zamówień) na ich budowę. Jeżeli planowana koncepcja będzie oparta o przedstawione etapy, jest duża szansa na to, że coraz częściej będziemy cieszyć się dobrym produktem, który będzie służył dzieciom przez długie lata, ubogaci przestrzeń publiczną, a zamawiającym pozwoli na wybranie solidnego wykonawcy. Taki wykonawca zapewni właściwy, wieloletni serwis gwarancyjny i pogwarancyjny.

Andrzej Drożdzał
Katarzyna Letki
Małgorzata Bogdan

FIOR Sp. z o.o.